

PANNON-PALATINUS

Katasztrófa Veszprém megyében

Az elmúlt közel tíz hónapban hazánkban is egymást követték a természeti katasztrófák. Áprilisban kitört az izlandi Eyjafjöll vulkán, és hamufelhője elérte Magyarországot is. Tavasszal és a nyár folyamán a folyamatos esőzések áradásokba torkolltak. Az áradások folyamatos fölcsuszamlásokat idéztek elő, elöntve iszappal a településeket. Súlyos károkat szenvedettek a települések, a mezőgazdaság. A Veszprém megyét sújtó egyik vihar ismereteink szerint 300 ezer köbméter fát döntött ki. Az áradások hatására járványveszély fenyegetett több települést.

A **PANNON-PALATINUS** írásainkban folyamatosan hangot adtunk számos tudományos intézmény és egyesület véleményének. A Műegyetemi Természettudományi Egyesület, a PANNON Tudományok Egyesülete és a Palatinus társaság folyamatosan szorgalmazta, hogy a jövőben előre kell gondolkodni, felméréseket kell készíteni a környezeti változásokról és a tájsebekről, elengedhetetlenül szükséges modellezni a jövőben várható katasztrófákat.

Összefogással elkészült egy térinformatikai helyzetelemző és prognózis készítésére is alkalmazható informatikai rendszer. A vizsgálatokhoz rendelhető műszeregyüttes is elkészült. A komplett rendszer közel egy évig volt Veszprém megyében, de felhasználására nem kerülhetett sor. Veszprém megye domborzati, geológiai és hidrológiai sajátosságai a szélsőséges időjárási helyzetek esetében a közvetlen károk mellett hosszú távú kockázatokat is rejtenek. Az egyre sűrűbben felbukkanó haváriák (**havária**: természeti csapás vagy emberi tevékenység során előállt vészhelyzet) óriási károkat okoznak, veszélyeztetik emberek életét, és hosszú távon a jövő nemzedékének életét. Szinte minden esetben tudhatjuk, hogy a katasztrófák kialakulása és erősödése mögött emberi cselekedetek húzódnak meg. Önmagunk okozzuk a tragédiák jelentős részét. Sokan bíznak abban (mint a mai napon bekövetkezett tragédiánál is), hogy talán nem fog bekövetkezni az, ami ésszerű prognózisok alapján bekövetkezhet.

A Kolontáron bekövetkezett gátszakadás valódi veszélyéről jelenleg senki nem beszél. A közvetlen tragédiák és hatások sokkolják az ott lakókat. A

katasztrófamentők és tűzoltók saját épségüket sem kímélve próbálják az életeket menteni. Egy nyilatkozó azt mondta, hogy a mentés akár heteket is igénybe vehet. Tévedett. Ennek a hatása nagyon sokáig érezhető lesz. A fő veszély az, hogy az adott településen hogyan folytatódhat az élet. Mi lesz a környező mezőgazdasági területekkel és az ivóvízzel?

Hazánk egyik kiemelkedő kincsesbányája az az ivóvízkészlet, ami a Kárpát-medencében található. A PALATINUS felmérések azt mutatják, hogy édesvízi készleteink egyre nagyobb veszélybe kerülnek. Helyszíni szakértői vélemények alapján az sem zárható ki, hogy a Dunába is bekerülhet a 12 Ph feletti számos nagy koncentrációjú, nehézfémeket tartalmazó iszapfolyam. Természetesen már hallhatók rémhírek is, amelyek csak további aggodalmakat váltanak ki az ott lakókból és környéken élőkből. Természetesen többen tudni vélik, hogy az iszap radioaktív elemeket is tartalmaz. A mentés és katasztrófaelhárítás példásan végzi feladatát. Ezt abból is tudhatjuk, hogy sugárbiológiai méréseket is végeznek a helyszínen, hogy kizárják a sugárveszélyes anyagok nagy koncentrációjú jelenlétét, és ezzel megakadályozzák az indokolatlan pánikhangulat elterjedését.

A jövőben ismét gondolkodhatunk úgy, hogy hátha megússzuk ezeket a tragédiákat, ez a PALATINUS elvekkel ellentétes. Ma kell cselekedni azért, hogy a jövő katasztrófáit mérsékelni tudjuk.

Hírtörödékek:

„A tárolóból kiáramló több százezer köbméter vörösiszapos víz elsőként Kolontárt és Devecsert öntötte el. Csak Devecserben mintegy négyszáz házat érintett a katasztrófa. A helyiek beszámolója szerint nagy erővel jött az iszap, volt, ahol 2-3 méter magasan... Devecseren 400 családot, Kolontáron pedig a község egyharmadát kellett kitelepíteni. Somlóvásárhelyt is elérte a vörösiszap; az áradás tíz-tizenkét házat öntött el, a településről csaknem negyven embert kellett kimenekíteni.”

„Elöntötte a vörös iszap a Veszprém megyei Devecser és Kolontár településeket, miután hétfőn kora délután átszakadt az ajkai timföldgyár vörös iszap tárolójának a gátja. A két településre, illetve a vasúti sínekre 6-700 ezer köbméter vörös iszap zúdult, az áradat melléképületeket, kerítéseket, állatokat sodort el. Sérülésről egyelőre nincs információ, a katasztrófavédelem megkezdte az érintett településeken a mentési munkát. Az ajkai timföldgyár vörös iszap tárolójának gátja szakadt át hétfőn délután fél egy körül - tájékoztatta a Független Hírügynökséget a Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság sajtóügyeletes. Sérülésről egyelőre nem érkezett jelentés. A két településen megkezdődtek a mentési munkák.”

„Az Ajka és Devecser között átszakadt tározóból kiömlő vörösiszap a timföldgyártás melléktermékeként keletkező, az egészségre káros anyag. Erősen lúgos és toxikus

fémeket, köztük ólmot is tartalmaz. A bőrön maró hatást fejt ki, ezért azonnal bő vízzel le kell mosni”

„ Zacher Gábor toxikológus szerint ez a szerencsétlenség is tanulságul szolgálhat, hogy mennyire nem vagyunk felkészülve egy kémiai katasztrófára. Mint monda, nem emlékszik arra, hogy akárcsak az elmúlt tíz évben lett volna olyan katasztrófa-gyakorlat, ahol egy kémiai balesetet szimuláltak volna.”

„A vörösiszap egy 13,5 pH-értékű anyag, amely több fémeket is tartalmazhat: alumíniumot, szilíciumot, nátriumot, magnéziumot, vas-oxidot, kalciumot, vanádium-oxidot. Ezeknek a fémeknek erős a maró hatásuk, amely nagyon kellemetlen, ha a bőrrel érintkezik”

„Az anyag radioaktív, de alacsony aktivitása miatt a közvetlen sugárzás veszélye elhanyagolható. Problémát jelenthet viszont, ha a szél, sugárzó anyagokat szállít a közelből, így az anyag belélegezve akár tüdőrákot is okozhat.

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) közleménye szerint nincs az emberi életet és egészséget veszélyeztető sugárveszély az iszapömlés miatt. Az Országos "Frédéric Joliot-Curie" Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet szakemberei méréseket végeznek, a kapott információk alapján pedig tájékoztatják a lakosságot.”

„Az első áldozat egy 30 év körüli férfi, aki feltehetően menteni indult autójával, amikor az iszapáradat elsodorta a személygépkocsiját, majd egy kilométerre Kolontártól a szántóföldön lerakta. A második áldozat egy idős, kolontári asszony, akinek Kossuth utcában álló háza összedőlt az áradó iszap miatt, holttestét a romok alatt találták meg.”

„Fontos az is, hogy az iszap a talajban ne jusson le nagyon mélyre, mivel a talajvízbe kerülve súlyos problémákat jelenthet. Egyrészt a talajvíz a környéken elszállítja a szennyeződést, emellett bekerülhet az ivóvízbázisba, termőföldekbe. Márpedig a nehézfémekkel - különösen ólommal - szennyezett ivóvíz erősen mérgező - hangsúlyozta a szakértő. Az állatvilágra is veszélyt jelent maró hatása. A vizekbe, folyókba kerülve halpusztulást okozhat a vörösiszap, de nem akkorát, mint a cianmérgezés. Az emberekre nézve veszélyes, ha mérgezett állatot fogyasztanak.”

„A vörösiszap a legnagyobb mennyiségben képződő veszélyes hulladék Magyarországon, maró lúgos kémhatása van - tájékoztatott a Levegő Munkacsoport elnöke, Simon Gergő. A bőrt és a szemet marja, de akár tárgyakat is szétmarhat. Ha nem kezdik meg az azonnali kármentesítést, a kiszáradt talajból felszálló por az emberi szervezetre önmagában is mérgező. A nehézfémekkel szennyezett területeket általában talajcserével szokták kármentesíteni, a szennyezett földet veszélyes hulladéklerakóba teszik - tette hozzá Simon Gergő.”

„A Mosoni-Dunáig is elérhet a vörösiszap, a legfőbb veszélyhelyzetet most ez okozza; az iszappal szennyezett Torna patak vizét a környező víztározókból hígítják”

„A vörösiszap nehézfémeket tartalmaz, a legnagyobb problémát a magas ólomkoncentrációja jelenti. Az ólom ismert idegméreg, kis mennyiségben is veszélyezteti a gyermekek idegrendszeri fejlődését, de emellett a vesét is károsítja. Ezen kívül több rákkeltő nehézfémet is tartalmaz, mint a kadmium, az arzén vagy a higany, és megvan az esély, hogy radioaktív anyagok feldúsultak a vörösiszapban. Az iszap természetben okozható veszélyeiről azt mondta, hogy a lúgnak önmagában nincs hosszú távú környezeti hatása, mivel az a vízzel felhígul, viszont maró hatása kipuhtítja a növényzet egy részét.”

2010-10-04

szacszy